

Undirbúningur fyrir lok aðlögunartímabilsins

1. október 2020

Þegar Bretland gekk úr Evrópusambandinu (ESB), og þar með EES-samningnum, 31. janúar 2020 tók við aðlögunartímabil (e. transition period) sem gildir til loka árs 2020. Þegar aðlögunartímabilinu lýkur verður umtalsverð breyting á sambandi Íslands og Bretlands þar sem EES-samningurinn og aðrir samningar Íslands við ESB munu ekki lengur gilda um Bretland. Allir sem stunda viðskipti eða eiga í öðrum samskiptum við Bretland eru hvattir til að kynna sér þessar breytingar og gera viðeigandi ráðstafanir til að undirbúa sig fyrir lok aðlögunartímabilsins. Einnig er gagnlegt að kynna sér upplýsingar frá [breskum stjórnvöldum](#) og [ESB](#) vegna undirbúnings fyrir lok aðlögunartímabilsins. Þá eru íslenskir ríkisborgarar sem eru búsettir í Bretlandi eða huga að flutningi þangað eindregið hvattir til að kynna sér [viðeigandi upplýsingar](#).

Lok aðlögunartímabilsins munu hafa ýmsar breytingar í för með sér hvað varðar lagalega umgjörð viðskipta Íslands og Bretlands og samskipti ríkjanna á ýmsum sviðum. Í [hagsmunagreiningu](#) vegna útgöngu Bretlands úr EES er leitast við að greina áhrif þess ef ákvæði EES-samningsins giltu ekki lengur í samskiptum Íslands og Bretlands. Hafa ber í huga að viðræður Íslands og Bretlands um framtíðarsamband ríkjanna standa nú yfir. Samningaviðræður við Bretland eru afar umfangsmiklar og skiptast í megindráttum í tvennt - fríverslunarviðræður og viðræður um önnur mál sem falla utan hefðbundins fríverslunarsamnings. Í fríverslunarviðræðunum semja Ísland, Noregur og Liechtenstein (EFTA-ríkin innan EES) í sameiningu við Bretland. Fríverslunarviðræðurnar taka m.a. á markaðsaðgangi fyrir vörur, þjónustu og fjárfestingu.

Í viðræðum um önnur mál sem falla utan fríverslunarviðræðna liggur þegar fyrir loftferðasamningur á milli Íslands og Bretlands sem tekur gildi í lok árs 2020 og hafa áframhaldandi lendingarréttindi því verið tryggð. Þá eru íslensk stjórnvöld að ræða við Bretland um framtíðarsamstarf ríkjanna á mikilvægum sviðum á borð við almannatryggingar og heilbrigðisþjónustu, dvalarleyfi, rannsóknir og menntun, gagnkvæma viðurkenningu ökuskírteina, flugöryggismál, sjávarútvegsmál og innra öryggi. Niðurstöður þessara viðræðna liggja ekki enn fyrir en upplýsingar í þessu yfirliti taka mið af stöðu viðræðnanna 1. október 2020. Ekki er ljóst nákvæmlega hvenær viðræðum mun ljúka en samningsaðilar vinna hörðum höndum að því að ljúka fríverslunarviðræðum fyrir lok aðlögunartímabilsins og öðrum viðræðum eins fljótt og auðið er.

Ekki er hægt að sjá fyrir allar hugsanlegar sviðsmyndir og afleiðingar þess að regluverk ESB og EES-samningurinn muni hætta að gilda um Bretland en undirbúningsvinna íslenskra stjórnvalda miðast hins vegar við að hægt verði að bregðast hratt við í þeim málum sem kunna að koma upp. Hagsmunaaðilar og fyrirtæki sem eru í viðskiptum við Bretland þurfa einnig að huga að undirbúningi, meta stöðuna og bregðast við málum sem upp koma með viðeigandi hætti. Íslensk stjórnvöld eru ávallt reiðubúin til að gera það sem í þeirra valdi stendur til að aðstoða og greiða fyrir málum þar sem hægt er.

Í þessu yfirliti er greint frá núverandi stöðu og þeim breytingum sem vænta má við lok aðlögunartímabilsins í lok árs 2020 á lykilsviðum.

Efnisyfirlit

Undirbúningur fyrir lok aðlögunartímabilsins.....	1
Vöruviðskipti og markaðsaðgangur.....	3
Matvælaöryggi	3
Tæknilegar kröfur og staðlar	4
Upprunareglur og viðskiptaliprun	5
Þjónustuviðskipti.....	6
Fjármálaþjónusta og fjárfestingar	7
Fjarskipti	8
Gagnkvæm viðurkenning á menntun og hæfi	8
Félagaréttur	9
Samkeppnismál	9
Ríkisaðstoð	9
Hugverkaréttindi.....	10
Flutningur persónuupplýsinga	10
Opinber innkaup.....	11
Viðskiptavarnir.....	11
Flug.....	12
Dvalar- og atvinnuleyfi.....	12
Almannatryggingar	13
Sjúkratryggingar - heilbrigðisþjónusta.....	13
Útsendir starfsmenn.....	14
Lífeyristryggingar almannatrygginga	14
Fæðingarorlofsgreiðslur	14
Atvinnuleysisbætur	15
Ökuskírteini.....	15
Mennta- menningar- og vísindasamstarf	15
Hljóð- og myndmiðlun	16
Neytendavernd.....	16
Innra öryggi.....	16

Vöruviðskipti og markaðsaðgangur

Núverandi staða

Núverandi markaðsaðgangur (þ.e.a.s. tollaumhverfi) í vöruviðskiptum á milli Íslands og Bretlands byggist á ákvæðum EES-samningsins, fríverslunarsamningi Íslands við ESB frá 1972 og samningum Íslands við ESB um ívilnanir í viðskiptum með landbúnaðarvörur.

EES-samningurinn felur í sér fullt afnám tolla á iðnaðarvörum. Tollar við innflutning sjávarafurða til ríkja ESB, þ.m.t. Bretlands, eru misháir eftir því um hvers kyns afurð er að ræða og hvernig hún er unnin, og í samningi Íslands og ESB frá 2007 og nýjum samningi frá 2015, var m.a. samið um umtalsverða tollkvóta fyrir kindakjöt skyr og smjör.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Gildandi samningar milli Íslands og ESB um tollfrelsi, tollaívilnanir, þ.m.t. tollkvótar, falla úr gildi gagnvart Bretlandi, hafi ekki verið samið um annað. Afar brýnt er að koma í veg fyrir að atburðarásin verði á þennan veg. Fríverslunarviðræðurnar sem nú standa yfir á milli Bretlands, Íslands, Noregs og Liechtenstein taka m.a. á markaðsaðgangi og hafa íslensk stjórnvöld lagt áherslu á betri kjör fyrir sjávarafurðir.

Varúðarráðstafanir Íslands

Ísland, Noregur og Bretland [undirrituðu 2. apríl 2019](#) bráðabirgðafríverslunarsamning vegna vöruviðskipta. Samningurinn fól í sér að núverandi tollkjör myndu í grundvallaratriðum halda áfram að gilda fyrir inn- og útflutning til og frá Bretlandi þar til samið hefur verið um nýjan og viðameiri fríverslunarsamning á milli ríkjanna. Texta samningsins [má nálgast hér](#).

Sameiginlega yfirlýsingu samningsaðila hvað varðar upprunareglur [má nálgast hér](#).

Nánari upplýsingar um samninginn [er að finna hér](#).

Skýrslu breska utanríkisviðskiptaráðuneytisins um samninginn [má nálgast hér](#).

Þó að samningurinn hafi upprunalega verið gerður vegna hugsanlegrar útgöngu Bretlands úr ESB án samnings, má beita honum til að brúa bilið ef viðræðum um yfirgrípsmeiri fríverslunarsamning verði ekki lokið fyrir lok aðlögunartímabilsins og samningsaðilar komi sér saman um það.

Matvælaöryggi

Núverandi staða

Ákvæði EES-samningsins um matvælaöryggi gilda um inn- og útflutning matvæla frá Íslandi, þ.m.t. útflutning til Bretlands. Reglur þessar eru ítarlegar og samræmdar, sem ná til allrar fæðukeðjunnar. Auk þess er kveðið á um hvernig eftirliti með þessum reglum skuli háttað. Þá hafa verið settar reglur um innflutning matvæla frá þriðju ríkjum, þ.e. ríkjum sem standa utan innri markaðarins. Sérstakar reglur gilda um innflutning dýraafurða. Reglur um plöntuheilbrigði breytast ekki.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Verði ekki samið sérstaklega um þessi atriði á milli Bretlands og ESB mun Bretland teljast þriðja ríki samkvæmt þessum reglum frá 1. janúar 2021. Þegar kemur að innflutningi matvæla frá Bretlandi, mun Ísland þurfa að beita þeim EES-reglum sem gilda um afurðir sem koma frá

ríkjum utan EES-svæðisins. Innflutningur matvæla frá Bretlandi fer því samkvæmt þeim reglum, sem íslenska ríkið hefur samþykkt að undirgangast samkvæmt EES-samningnum hvað varðar innflutning frá ríkjum utan EES-svæðisins, nánar tiltekið I. viðauka þess.

Útflutningur matvæla frá Íslandi til Bretlands verður háður breskum reglum. Þetta mun sérstaklega skipta máli varðandi dýraafurðir, þ.m.t. sjávarafurðir. Matvælaframleiðsla á Íslandi mun ekki lengur njóta sjálfkrafa viðurkenningar í Bretlandi í krafti EES-samningsins. Bresk stjórnvöld hafa í grófum dráttum sett sér löggjöf sem er sambærileg við reglur ESB um innflutning dýraafurða frá ríkum utan EES-svæðisins. Bresk stjórnvöld hafa kynnt að þau muni innleiða innflutningseftirlit með dýrafurðum frá EES-ríkjunum í skrefum. Frá og með 1. janúar 2021 þurfa útflytjendur að skrá sendingar í nýtt upplýsingakerfi í Bretlandi í stað Traces-upplýsingakerfisins. Frá 1. apríl 2021 þurfa heilbrigðisvottorð að fylgja sendingum og frá 1. júlí 2021 mun landamæraeftirlit verða tekið upp og allar vörur þurfa að fara í gegnum landamæraastöð (e. Border Control Post).

Niðurstaða viðræðna ESB og Bretlands getur haft áhrif á framkvæmd allra áðurgreindra atriða. Sú niðurstaða mun að öllum líkindum einnig gilda um viðskipti Íslands og Bretlands.

Mikilvægt er að tryggja að útganga Bretlands leiði ekki til nýrra hindrana á viðskiptum með matvæli á milli landanna tveggja, og mun Ísland leggja áherslu á það. Samningsfrelsi Íslands, ásamt hinum EES-EFTA ríkjunum, er þó takmarkað á þessu sviði vegna skuldbindinga á grundvelli EES-samningsins. Aðgerðum kann að verða beitt af hálfu ESB og Bretlands, til að tryggja áframhaldandi einsleitni eða skapa frekara svigrúm til aðlögunar, sem EES-EFTA ríkin myndu geta notið góðs af.

Nánari upplýsingar um innflutning dýraafurða til Bretlands eftir aðlögunartímabilið má finna á [heimasíðu breskra stjórnvalda](#). Sérákvæði varðandi innflutning frá ESB-ríkjunum munu einnig gilda gagnvart hinum EES-ríkjunum.

Á [heimasíðu MAST](#) er m.a. fjallað um muninn á innflutningi frá EES-ríkjum og ríkjum utan EES.

Tæknilegar kröfur og staðlar

Núverandi staða

Reglur EES-samningsins um tæknilegar kröfur og staðla fela í sér að almennt er litið svo á að vörur sem framleiddar eru í einu EES-ríki uppfylli þær tæknilegu kröfur og staðla sem gerðar eru í öðru ríki.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Við útgöngu Bretlands tækju ákvæði EES-samningsins ekki til vara sem framleiddar eru í Bretlandi og því væri hvorki hægt að ganga út frá því að vörur sem framleiddar væru í Bretlandi uppfylltu kröfur hér á landi né að vörur sem framleiddar eru hér á landi uppfylltu breskar kröfur.

Mikilvægt er að tryggja að útganga Bretlands torveldi hvorki útflutning á vörum til Bretlands né innflutning frá Bretlandi á vörum sem framleiddar eru þar í landi, og mun Ísland leggja áherslu á það.

Samningsfrelsi Íslands er, ásamt hinum EFTA ríkjunum innan EES, þó takmarkað á þessu sviði vegna skuldbindinga á grundvelli EES-samningsins. Aðgerðum kann að verða beitt af hálfu ESB og Bretlands, til að tryggja áframhaldandi einsleitni, sem EES-EFTA ríkin myndu geta notið góðs af.

Nánari upplýsingar um áhrif Brexit á sviði lyfjamála sérstaklega má finna á [heimasíðu Lyfjastofnunar](#).

Nánari upplýsingar um framleiðslu á iðnaðarvörum

Framleiðendur á Íslandi sem framleiða vörur sem falla undir samhæfða löggjöf ESB þurfa eftir því um hvaða framleiðsluvöru er að ræða að leita eftir gerðarviðurkenningum eða samræmismatsviðurkenningum. Einungis aðilar sem eru tilkynntir í NANDO gagnagrunn ESB og eru stofnsettir innan ESB/EES er unnt að skrá í NANDO og hafa rétt til slíkrar viðurkenningar á samræmi framleiðslu vöru við gildandi kröfur í Evrópurétti. Hafi íslenskir aðilar fengið gerðarviðurkenningu eða samræmismatsvottun frá faggiltum aðilum innan ESB þá falla brott þeirra réttindi ef ekki verður náð samkomulagi um útgöngu Bretalands. Af þeirri ástæðu verða innlendir aðilar framvegis að fá slíka þjónustu frá aðilum sem eru skráðir í NANDO gagnagrunnninn. Sjá nánari upplýsingar hér í tilkynningum ESB.

Gagnlegir hlekkir:

[Brexit – guidance to stakeholders on impact in the field of industrial products](#)

Upprunareglur og viðskiptaliprun

Núverandi staða

Með fríverslunarsamningi hafa samningsaðilar samið með gagnkvæmum hætti að veita samningsaðila betri tollkjör en aðildarríki WTO eiga rétt á samkvæmt bestukjarareglu GATT. Upprunareglur (e. Rules of Origin) fjalla um kröfur sem vara þarf að uppfylla til að geta notið betri tollkjara í formi fríðindameðferðar á grundvelli fríverslunarsamnings. Það er því ekki fullnægjandi að vara sé eingöngu framleidd eða flutt á milli aðildarríkja fríverslunarsamnings, heldur þarf varan að uppfylla upprunareglur og skilyrði um beinan flutning, svo fátt eitt sé nefnt. Allt þar til aðlögunartímabili Bretlands vegna útgöngu úr ESB lýkur gilda tveir fríverslunarsamningar um vöruviðskipti Íslands og Bretlands: EES-samningurinn og tvíhliða samningur Íslands og ESB frá 1972. Báðir samningarnir viðurkenna PEM upprunareglurnar (sjá undir annað gagnlegt) eða samhljóða útgáfu þeirra og gilda þessar upprunareglur því um vöruviðskipti Íslands og Bretlands í dag. Upprunareglur er að jafnaði að finna í viðauka við fríverslunarsamning. Til viðbótar við upprunareglur er iðulega viðbætur (e. appendix) sem inniheldur sérstakar aðvinnsreglur/listareglur (e. list rules eða product specific rules). Þessar reglur tilgreina hvaða aðvinnsu erlent hráefni þarf að hljóta til að geta fengið uppruna. Aðvinnsreglurnar eru verkfæri til að sníða fríðindameðferðina eftir hagsmunum ríkja.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Mikilvægt er að nýtsamlegar upprunareglur muni gilda fyrir framtíðarsamninginn við Bretland. Hér eru framkvæmdarleg atriði sem geta skipt máli, eins og möguleiki á því að skipta upp sendingum undir flutningi í þriðja ríki og möguleiki á uppsöfnun uppruna með ríkjum utan hins eiginlega fríverslunarsvæðis (þ.e. ÍS-NO-UK), og þá fyrst og fremst með hráefni frá ESB.

Listareglurnar eru ekki síður mikilvægar enda stjórna þær hvaða vörur sem unnar eru hér úr erlendu hráefni eiga möguleika á fríðindameðferð úti og öfugt. Listareglur skipta því bæði máli varðandi sóknar- og varnarhagsmuni landsins og mikilvægt að tryggja að þær verði að lágmarki þær sömu og gilda í dag. Mögulegar sviðsmyndir byggja að mörgu leyti á þeirri niðurstöðu sem fæst í samningi ESB og Bretlands.

Þjónustuviðskipti

Núverandi staða

Útflutningur þjónustu til Bretlands hefur farið vaxandi og nam 83,5 milljörðum króna árið 2018. Þar vógu þyngst ferðalög (48 ma. ISK), samgöngur og flutningar (20 ma. ISK) og fjarskipta, tölvu- og upplýsingaþjónusta (5,5 ma. ISK). Innflutningur þjónustu frá Bretlandi hefur jafnframt aukist og nam 76 milljörðum króna árið 2018. Þar vógu þyngst ferðalög (32,8 ma. ISK), önnur viðskiptaþjónusta (t.d. tækniþjónusta, sérfræðifræðiþjónusta, stjórnunar- og ráðgjafaþjónusta – 16,2 ma. ISK) og samgöngur og flutningar (9,7 ma. ISK). Sjá nánar í töflu fyrir neðan:

Þjónustuviðskipti við Bretland 2016-2018

	2016		2017		2018	
	Útflutningur	Innflutningur	Útflutningur	Innflutningur	Útflutningur	Innflutningur
Hlutfall þjónustu í heild	11,7%	15,3%	11,6%	15,9%	12%	16,4%
Milljónir ISK	75.944,4	59.739,1	78.683,8	64.309,4	83.547,5	76.216,4

Heimild: Hagstofa Íslands

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Við útgöngu Bretlands úr innri markaði EES munu ákvæði EES-samningsins um almenna þjónustu og fjárfestingar ekki gilda lengur í samskiptum Íslands og Bretlands. Samið verður um framtíðarsamskipti á þessum sviðum á grundvelli metnaðarfulls fríverslunarsamnings, sem mun þó ekki tryggja jafn greið viðskipti gagnvart Bretlandi og EES samningurinn gerir í dag. Megin frávík frá núverandi EES-regluverki verða eftirfarandi:

- Engar samræmdar reglur: lög gistiríkisins gilda m.a. um leyfisveitingar
- Ekkert sameiginlegt eftirlitskerfi
- Engin sérstök úrræði fyrir einstaklinga eða fyrirtæki
- Engar ívilnandi innlendar reglur/lög fyrir fríverslunaraðila, m.ö.o. verður meginreglan að skuldbindingar í fríverslunarsamningum fyrir þjónustuviðskipti og fjárfestingar samræma núgildandi reglur/lög og kalla ekki á lagabreytingar í viðkomandi ríki.

Á sviði þjónustuviðskipta og fjárfestinga væri æskilegt að taka mið af samningum Bretlands og ESB ef hagstæðir samningar nást á milli þeirra. Verið er að skoða hvort hægt sé að ganga lengra en Bretland og ESB á einstökum sviðum, sérstaklega hvað varðar tímabundna dvöl þjónustuveitanda (mode 4 í GATS) og gagnkvæma viðurkenning á menntun og hæfi.

Ef ekki næst samkomulag á þessum sviðum fyrir lok árs munu viðskipti fara fram á grundvelli almennra reglna/skuldbindinga hins almenna samnings um þjónustuviðskipti (GATS) og einhliða ráðstafanir ríkja utan samnings sem munu gilda fyrir alla aðila Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar (WTO most favoured nation).

Fjármálaþjónusta og fjárfestingar

Núverandi staða

Ákvæði EES-samningsins um þjónustu- og staðfesturétt á sviði fjármálaþjónustu fela í sér afnám hindrana fyrir því að þjónustuaðili í einu ríki innan EES geti veitt þjónustu í öðrum EES-ríkjum og öðlast þar rétt til staðfestu. Enn fremur er mælt fyrir um einföldun stjórnsýsluferla og starfsleyfisskilyrða til þess að þjónustuaðilar geti notið þessara réttinda.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Frá og með þeim degi sem aðlögunartímabilinu lýkur, verður Bretland að óbreyttu skilgreint sem þriðja ríki (ríki utan EES) á grundvelli Evrópulöggjafar á fjármálamarkaði í samskiptum við Ísland og önnur ríki innan EES. Áhrif þess á bresk og íslensk fjármálafyrirtæki munu, eðli málsins samkvæmt, fara eftir starfsemi fyrirtækja í hverju tilviki fyrir sig.

Ætla má að almenn áhrif útgöngu Bretlands úr ESB á íslenskan fjármálamarkað, verði að mestu sambærileg fyrirsjáanlegum áhrifum sem verða á fjármálamarkaði annarra ríkja innan EES.

Útganga Bretlands úr ESB gæti m.a. haft áhrif á möguleika eða kostnað fyrirtækja innan EES við kaup á þjónustu af breskum miðlægum innviðum á sviði verðbréfamarkaðar. ESB hefur kynnt að gripið verði til ráðstafana þannig að bankar og önnur fyrirtæki innan ESB geti haldið áfram að nýta sér þjónustu breskra miðlægra mótaðila (*e. central counterparties*) vegna uppgjors afleiðuviðskipta og verðbréfamiðstöðva (*e. central securities depositories*). Slíkar ráðstafanir ESB, sem miða að því að tryggja hagsmuni fyrirtækja innan ESB, ber almennt að taka upp í EES-samninginn.

Fyrirtæki með staðfestu innan EES, m.a. á Íslandi, sem starfa eða veita þjónustu í Bretlandi verða þá undirorpin þarlendri löggjöf hvað varðar þá starfsemi eða þjónustu. Bretar hafa kynnt tímabundið leyfisfyrirkomulag (*e. Temporary Permission Regime*), en tilgangur þess er að fyrirtæki sem hafa staðfestu innan EES, og veita þjónustu yfir landamæri í Bretlandi á grundvelli tilkynningar (*e. passporting*), geti haldið áfram að veita þar þjónustu um tiltekið tímabil að uppfylltum ákveðnum skilyrðum.

Útganga Bretlands úr ESB mun hafa áhrif á réttindi breskra fyrirtækja til þess að veita þjónustu yfir landamæri til EES ríkja á grundvelli tilkynninga (*e. passporting*). Gangi Bretland úr ESB án framtíðarsamnings, munu bresk fyrirtæki ekki eiga rétt á því að veita þjónustu í ríkjum EES, þ.a.m. Íslandi, á grundvelli starfsleyfi síns í Bretlandi. Þetta hefur þá þýðingu að bresk fyrirtæki munu falla undir lagaramma sem gildir um þriðju ríki (fyrirtæki utan EES), og ber að sækja um starfsleyfi á Íslandi til að geta veitt þjónustu hér á landi.

Þá kann útganga Bretlands úr ESB að geta haft áhrif á samninga við fyrirtæki í Bretlandi, t.a.m. á sviði váttrygginga.

Ráðstafanir Íslands

Mikilvægt er að íslenskir aðilar á fjármálamarkaði meti sjálfir áhættu, afleiðingar og nauðsynlegar ráðstafanir sem grípa þyrfti til vegna útgöngu Bretlands úr ESB.

Fjármálaeftirlit EES-ríkja eiga í samstarfi um mat á áhættu í tengslum við útgöngu Bretlands úr ESB, og gegna Evrópskar eftirlitsstofnanir á fjármálamarkaði (EBA, ESMA og EIOPA) ákveðnu samhæfingarhlutverki. Evrópsku eftirlitsstofnanirnar útbúa og birta, hver á sínu sviði, upplýsingar ætlaðar til þess að aðstoða fyrirtæki á fjármálamarkaði til að búa sig undir

útgöngu Brets úr ESB. Þær tilkynningar, sem almennt er beint til fyrirtækja innan ESB, eiga í þessu sambandi almennt einnig við um fyrirtæki í ríkjum innan EES, þ.á m. á Íslandi.

Af hálfu fjármála- og efnahagsráðuneytisins er fylgst með þróun mála hvað varðar útgöngu Bretlands úr ESB. Munu íslensk stjórnvöld leitast við að þær aðgerðir sem ESB grípur til, til þess að tryggja brýna hagsmuni fyrirtækja innan ESB, verði teknar upp í EES-samninginn og gildi þannig fyrir íslensk fyrirtæki á fjármálamarkaði.

Hlekkir – frekari upplýsingar

Seðlabanki Íslands

- [Almennar upplýsingar](#)
- [Upplýsingar til neytenda](#)
- [Upplýsingar til fyrirtækja á fjármálamarkaði](#)
- [Upplýsingar til aðila á verðbréfamarkaði vegna EMIR](#)

Evrópskar eftirlitsstofnanir á fjármálamarkaði:

- [Evrópska verðbréfamarkaðseftirlitsstofnunin \(ESMA\)](#)
- [Evrópska bankaftirlitsstofnunin \(EBA\)](#)
- [Evrópska váttrygginga- og lífeyrissjóðaeftirlitsstofnunin \(EIOPA\)](#)

Fjarskipti

Núverandi staða

Reglur EES-samningsins um fjarskipti og póstpjónustu fela í sér samræmingu á löggjöf á innanlandsmarkaði í hverju EES-ríki fyrir sig. Megintilgangurinn er að stuðla að virkri samkeppni í þessum málaflokkum og um leið tryggja ákveðin lágmarksréttindi borgara á EES-svæðinu til tiltekinna þátta fjarskipta- og póstpjónustu, sem þeim skal standa til boða á viðráðanlegu verði og óháð búsetu.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Bretland yrði að óbreyttu skilgreint sem þriðja ríki í samskiptum við Ísland og önnur lönd EES-svæðisins. Samkvæmt íslenskum lögum er öllum aðildarríkjum Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar (WTO) heimilt að starfa á sviði fjarskipta hér á landi. Úrsögn Bretlands getur haft áhrif á reikipjónustu á milli landanna en nú gildir hámarksverð um reikipjónustu innan EES-svæðisins, bæði í heildsölu og smásölu. Hugsanlega gæti þetta leitt til hærri reikiverðs milli landanna ef ekki næst samkomulag um hámarks heildsöluverð í framtíðarsamningnum.

Gagnkvæm viðurkenning á menntun og hæfi

Núverandi staða

EES-borgarar, sem vilja starfa í öðru EES-ríki en þeir öðluðust upprunalega starfsréttindi sín, geta fengið starfsmenntun sína og hæfi viðurkennd á grunni 30. gr. EES-samningsins.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Við útgöngu Bretlands úr ESB myndu reglur EES-samningsins um gagnkvæma viðurkenningu á faglegri menntun og hæfi, t.d. viðurkenningu á sérnámi í læknisfræði, ekki gilda. Um háskólagráður er ekki veita starfsréttindi lögverndaðra starfsstétta gilda samningar Bologna samstarfsins, sem Bretland og Ísland eiga áfram aðild að þrátt fyrir Brexit.

Samningur við Bretland um útgönguskilmála tryggir réttindi þeirra sem fengið hafa prófskírteini sín viðurkennd fyrir lok aðlögunartímabilsins eða umsókn um slíkt hefur verið lögð fram fyrir árslok 2020. Verið er að skoða hvaða reglur muni gilda í framtíðinni á þessu sviði í fríverslunarviðræðum við Bretland.

Félagaréttur

Núverandi staða

Reglur EES-samningsins fela annars vegar í sér almennar reglur um félög af tiltekinni gerð og hins vegar reglur um reikningsskil slíkra félaga og endurskoðun.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Mikilvægt er að tryggja eins og hægt er að íslenskir ríkisborgarar og fyrirtæki geti áfram stofnað og starfrækt fyrirtæki í Bretlandi hindrunarlaust. Jafnframt er mikilvægt að tryggja að breskir ríkisborgarar og fyrirtæki geti áfram stofnað og starfrækt fyrirtæki hér á landi.

Samkeppnismál

Núverandi staða

EES-samningurinn skapar umgjörð utan um samstarf á milli stjórnvalda Íslands og Bretlands á sviði samkeppnismála, einkum varðandi upplýsingaskipti, aðstoð og samstarf við rekstur einstakra mála.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Samstarf Íslands og Bretlands á sviði samkeppnismála byggist fyrst og fremst á upplýsingaskiptum. Hið lagalega umhverfi sem EES-samningurinn kveður á um einfaldar slíkt samstarf og skapar vettvang fyrir það. Mikilvægt er að tryggja að vettvangur verði fyrir áframhaldandi samstarf á sviði samkeppnismála milli Íslands og Bretlands.

Ríkisaðstoð

Núverandi staða

EES-samningurinn hefur að geyma ákvæði um ríkisaðstoð sem miða að því að koma í veg fyrir að stjórnvöld í EES-ríkjunum raski samkeppni á Evrópska efnahagssvæðinu með því að ívilna tilteknum fyrirtækjum eða atvinnugreinum.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Útganga Bretlands hefur ekki áhrif á beitingu þessara reglna hér á landi. Áfram gilda innlendar samkeppnisreglur sem að einhverju marki koma í veg fyrir óæskileg inngríp í samkeppnisumhverfi fyrirtækja. Þá verður Bretland eftir sem áður bundið af ákvæðum samnings Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um styrki og jöfnunaraðgerðir frá 1994.

Hugverkaréttindi

Núverandi staða

EES-samningurinn hefur að geyma reglur um hugverkaréttindi, þ.m.t. reglur um skráð réttindi á borð við einkaleyfi, vörumerki, verndun hönnunar, afurðaheiti, viðbótarvottorð fyrir lyf og plöntuvernd, og óskráð réttindi á borð við höfundarétt.

EES-samningurinn felur í sumum tilfellum í sér aukna vernd hugverkaréttinda umfram alþjóðasamninga á sviði hugverkaréttinda, og á öðrum sviðum auðveldar samningurinn skráningu og skilvirka vernd slíkra réttinda á Evrópska efnahagssvæðinu.

Á grundvelli slíkra samræmingarreglna hafa íslenskir aðilar getað fengið vörumerki eða hönnun skráða með einni umsókn sem gildir í öllum aðildarríkjum ESB, þar á meðal í Bretlandi, hjá Hugverkastofu Evrópusambandsins (EUIPO).

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Með útgöngu Bretlands er ljóst að íslenskir aðilar verða að velja aðrar leiðir þegar vernda skal hugverkaréttindi í Bretlandi, einkum hvað varðar vörumerki og hönnun hjá EUIPO. Aðrir samningar munu halda þeim leiðum áfram opnum.

Íslenskir aðilar sem þegar eiga skráð vörumerki eða hönnun hjá EUIPO munu um komandi áramót fá samsvarandi breska vörumerkjaskráningu eða hönnunarskráningu sem tryggir þá áframhaldandi vernd þar í landi. Þeir aðilar sem munu eiga vörumerkja- eða hönnunarskráningu hjá EUIPO um komandi áramót geta sótt um skráningu sjálfstætt í Bretlandi en fá hins vegar að halda þeim umsóknardegi sem hafði verið úthlutað af hálfu EUIPO. Frekari upplýsingar má finna á vef stofnunarinnar, www.euiipo.europa.eu.

Flutningur persónuupplýsinga

Núverandi staða

Reglur um flutning persónuupplýsinga milli Íslands og Bretlands byggjast á reglum EES-samningsins um persónuvernd, sem má finna í viðauka nr. XI við samninginn. Núgildandi meginlöggjöf Evrópusambandsins á sviði persónuverndar er reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2016/679 um vernd einstaklinga í tengslum við vinnslu persónuupplýsinga og um frjálsa miðlun slíkra upplýsinga og niðurfellingu tilskipunar 95/46/EB (almenna persónuverndarreglugerðin). Reglugerðin var tekin upp í EES-samninginn með ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar hinn 6. júlí 2018 og innleidd í íslensk lög með lögum nr. 90/2018 um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Þegar útganga Breta úr ESB og EES kemur til framkvæmda má gera ráð fyrir að staða Bretlands gagnvart Íslandi verði sambærileg stöðu ríkja utan EES, þ.e. eins og annarra þriðju ríkja. Ákvæði V. kafla almennu persónuverndarreglugerðarinnar mæla fyrir um heimildir til miðlunar persónuupplýsinga til þriðju landa eða alþjóðastofnana. Líklegt er að ESB muni taka ákvörðun um að Bretland veiti fullnægjandi vernd skv. 45 gr. almennu persónuverndargerðarinnar enda hefur Bretland þegar innleitt reglugerðina í sína löggjöf.

Ef ekki lægi fyrir ákvörðun á grundvelli 45. gr. almennu persónuverndargerðarinnar kæmi til skoðunar að beita 46. og 47. gr. reglugerðarinnar. Þá gæti ábyrgðaraðili eða vinnsluaðili (fyrirtæki eða stofnun) því aðeins miðlað persónuupplýsingum til þriðja lands eða

alþjóðastofnunar ef að hann hafi gert viðeigandi verndarráðstafanir og með því skilyrði að fyrir hendi séu framfylgjanleg réttindi og skilvirk lagaleg úrræði fyrir skráða einstaklinga. Innan þessa fyrirkomulags yrði því hver ábyrgðaraðili eða vinnsluaðili fyrir sig að tryggja heimild fyrir miðlun persónuupplýsinga til Bretlands.

Opinber innkaup

Núverandi staða

Með reglum EES-samningsins um opinber innkaup er komið á fót sameiginlegum markaði um opinber innkaup á Evrópska efnahagssvæðinu. Í þeim felst að opinberum aðilum beri að fylgja ákveðnu verklagi við innkaup sem eru yfir þeim viðmiðunarfjárhæðum sem skilgreindar eru í reglunum og eiga öll fyrirtæki á Evrópska efnahagssvæðinu að njóta sama aðgangs að innkaupum opinberra aðila í EES-ríkjunum.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Bretar hafa gengist undir samning Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar um opinber innkaup (Government Procurement Agreement; GPA-samninginn) sem eitt af ríkjum Evrópusambandsins og hefur því ekki sjálfstæða aðild að samningnum.

Með útgöngu Bretlands úr ESB þarf ríkið að gangast undir GPA samninginn til þess að hann nái til opinberra innkaupa í Bretlandi.

Fastlega er búist við að svo verði en Bretar og ESB hafa unnið í sameiningu að því að tryggja það. GPA samningurinn veitir ekki að fullu sama aðgengi fyrir bjóðendur og núverandi EES-samningur, t.d. eru innkaup margskonar veitufyrirtækja s.s. pósthjónustu, gas, olíu, hita sem og veitufyrirtækja í einkaeigu ekki hluti af samningi, né ákveðnir sértækir samningar á sviði þjónustu, né ákveðnir samningar á sviði varnarmála.

Samsvarandi breytingar verða líklega á aðgengi Breta á innkaupum á Íslandi þar sem GPA samningurinn gengur út á gagnkvæmni í aðgengi að innkaupum aðila á milli.

Viðskiptavarnir

Almennt

Viðskiptavarnir (e. trade remedies) fela í sér undantekningu á frjálsum viðskiptum milli ríkja sem almennt er heimilt að grípa til, að uppfylltum skilyrðum, í þeim tilgangi að sporna gegn óréttlátum viðskiptaháttum eða magninnflutningi. Heimilar varnir eru þrenns konar:

- 1) Undirboðstollar (e. anti-dumping) – þegar vara er flutt inn á undirverði.
- 2) Jöfnunartollar (e. subsidy/countervailing duty) – þegar innflutt vara hefur notið styrkja.
- 3) Verndarráðstafanir (e. safeguards) – þegar mikið magn er flutt inn (á eðlilegu verði).

Núverandi staða

Íslensk lög hafa að geyma ákvæði sem snúa að undirboðs- og jöfnunartollum. Í framkvæmd hefur þeim hins vegar ekki verið beitt enda samræmist það ekki stefnu Íslands í alþjóðaviðskiptum.

Innri markaður EES-samningsins tryggir að ríkjum sambandsins er ekki heimilt að grípa til viðskiptavarna gagnvart öðru samningsríki vegna vöru sem fellur undir samninginn.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Við lok aðlögunartímabilsins gilda EES-reglur ekki lengur í samskiptum Íslands og Bretlands og gætu bæði ríkin þá gripið til viðskiptavarna gagnvart vöruinnflutningi hins ríkisins. Bretland hefur gefið til kynna að það muni nýta úrræðin til að gæta hagsmuna innlendra framleiðenda og tryggja réttláta viðskiptahætti. Bretland verður þó eftir sem áður að fylgja þeim alþjóðlegu reglum sem í gildi eru samkvæmt samningum Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar og, eftir því sem við á, þeim skyldum og takmörkunum sem fríverslunarsamningur Íslands og Bretlands mun kveða á um.

Flug

Núverandi staða

Flugsamgöngur á milli Íslands og Bretlands falla nú að mestu leyti undir reglur EES-samningsins.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Áframhaldandi lendingarréttindi hafa verið tryggð á milli Íslands og Bretlands með tvíhliða loftferðasamningi sem hægt er að beita þegar aðlögunartímabilinu lýkur 1. janúar 2021. Þessi loftferðasamningur veitir sömu tvíhliða flugréttindi og bæði löndin hafa í dag með aðild þeirra að Sameiginlega evrópska flugsvæðinu (e. European Common Aviation Area). Auk þess er verið að ræða sérstakan samning við Bretland um flugöryggismál.

Dvalar- og atvinnuleyfi

Núverandi staða

Ákvæði EES-samningsins tryggir íslenskum ríkisborgurum rétt til frjálsrar farar innan Evrópska efnahagssvæðisins, þar með talið til Bretlands. Í því felst meðal annars að íslenskir ríkisborgarar geta flust til ríkjanna á svæðinu og starfað þar, án þess að sækja um og fá dvalar- og atvinnuleyfi.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Við lok aðlögunartímabilsins falla niður réttindi íslenskra ríkisborgara til þess að flytja til Bretlands og leita sér að atvinnu í Bretlandi án þess að sækja um atvinnu- og dvalarleyfi og einnig réttindi þeirra til að taka fjölskyldur sínar með sér. Sömu sögu er að segja um réttindi íslenskra námsmanna til að dvelja í Bretland vegna náms án dvalarleyfis. Breyttar reglur hafa áhrif á íslenska ríkisborgara sem vilja flytja til Bretlands eftir 1. janúar 2021. Íslenskir ríkisborgarar sem eru búsettir í Bretlandi fyrir 31. desember 2020 og sækja um “settled status” eða “pre-settled status” hjá breskum stjórnvöldum innan settra tímamarka munu áfram geta búið og starfað í Bretlandi á grundvelli útgöngusamnings EFTA-ríkjanna innan EES við Bretland. Með sama hætti munu sambærileg réttindi breskra ríkisborgara til að flytjast til Íslands og stunda atvinnu á Íslandi falla niður. Breyttar reglur hafa áhrif á breska ríkisborgara sem vilja flytja til Íslands eftir 1. janúar 2021. Breskir ríkisborgarar sem þegar eru búsettir á Íslandi og skráðir hjá Þjóðskrá Íslands munu áfram geta búið og starfað á Íslandi á grundvelli útgöngusamnings EFTA-ríkjanna innan EES-við Bretland. Bresk stjórnvöld ráðgera að taka upp

nýtt punktakerfi tekur gildi í Bretlandi 1. janúar 2021 fyrir fólk af öllum þjóðernum sem vill dvelja og starfa í Bretlandi. Kerfið, byggist á hæfni umsækjenda en ekki þjóðerni. Þá er verið er að kanna möguleika á samningi millil Íslands og Bretlands um tímabundin dvalar- og atvinnuleyfi fyrir ungt fólk (e. youth mobility scheme) og heimildir þjónustuveitenda til að fara yfir landamæri til að veita þjónustu til skemmri tíma ("mode 4" í GATS).

Nánari upplýsingar um réttindi til búsetu og dvalar í Bretlandi má finna [hér](#).

Almannatryggingar

Núverandi staða

Í EES-samningnum er að finna ítarleg ákvæði um almannatryggingar sem ætlað er að vernda áunnin almannatryggingaréttindi ríkisborgara þátttökuríkja EES og fjölskyldna þeirra þegar þeir flytjast eða fara á milli ríkja innan EES, hvort heldur er til starfa, náms eða búsetu.

Áframhaldandi réttindi íslenskra ríkisborgara í Bretlandi sem og breskra ríkisborgara sem búsettir eru hér á Íslandi fyrir lok aðlögunartímabilsins 31. desember 2020 hafa verið tryggð samkvæmt samningi ríkjanna um útgönguskilmála (þó þurfa íslenskir ríkisborgarar í Bretlandi að sækja um "settled status" eða "pre-settled status" hjá breskum stjórnvöldum fyrir tiltekin tímamörk, sjá nánar hér).

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Framangreind ákvæði EES-samningsins falla niður hvað varðar íslenska ríkisborgara sem flytjast til Bretlands og breska ríkisborgara sem flytjast til Íslands eftir 1. janúar 2021. Lög og reglur í Bretlandi og á Íslandi gilda þá án frávika varðandi réttindi og skyldur í almannatryggingakerfum ríkjanna nema samið verði um annað.

Þegar hefur verið gengið frá samningi er tekur til þeirra sem hafa áunnið sér réttindi í almannatryggingum við lok aðlögunartímabilsins, þ.e. [útgöngusamningur](#) EFTA-ríkjanna innan EES við Bretland.

Viðræður milli Íslands og Bretlands standa nú yfir á sviði almannatrygginga. Enn er óvíst hvenær þeim lýkur eða hvenær niðurstaða þeirra verður ljós.

Hér er fjallað nánar um almannatryggingarákvæði á mismunandi sviðum.

Sjúkratryggingar - heilbrigðisþjónusta

Núverandi staða

Í EES-samningnum er að finna ítarleg ákvæði um samstarf um heilbrigðisþjónustu milli þátttökuríkja EES. Nú er að mestu notast við svokallað ES kort (Evrópska sjúkratryggingakortið) sem staðfestir rétt einstaklinga til sjúkratryggingar. Öll nauðsynleg lækniþjónusta miðað við tímalengd dvalar fellur þar undir svo lengi sem lækniþjónustan fellur undir opinbert sjúkratryggingakerfi viðkomandi ríkis.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Fyrir íslenska ríkisborgara sem flytjast til Bretlands og breska ríkisborgara sem flytjast til Íslands eftir 1. janúar 2021 mun ES kortið ekki vera gilt og þjónustuveitendur beggja landa munu ekki taka áfram við ES kortum eftir að aðlögunartímabili lýkur 31. desember 2020.

Útsendir starfsmenn

Núverandi staða

Samkvæmt almannatryggingaákvæðum EES-samningsins hafa vinnuveitendur á Íslandi getað sent starfsmenn til tímabundinna starfa í Bretlandi. Starfsmennirnir hafa á starfstímanum fallið áfram undir íslenska almannatryggingalöggjöf og tryggingagjöld verið greidd áfram á Íslandi. Staðfesting þess efnis er gefin út á vottorði A1. Starfsmennirnir hafa á sama tíma ekki áunnið sér réttindi í breska tryggingakerfinu og vinnuveitendur og/eða starfsmenn undanþegnir því að greiða tryggingagjöld í Bretlandi. Sama á við um sjálfstætt starfandi einstaklinga. Sérákvæði gilda um starfsfólk í flugþjónustu, s.s. flugmenn og flugþjóna, þá sem stunda þjónustuviðskipti og um íslenska sjómenn sem vinna fyrir íslensk sjávarútvegsfyrirtæki um borð í skipum er sigla undir breskum fána. Hið sama gildir um útsenda starfsmenn frá Bretlandi til Íslands.

Þá hafa bresk fyrirtæki getað sent hingað útsenda starfsmenn til þjónustu fyrir innlend notendafyrirtæki og breskar starfsmannaleigur hafa að sama skapi getað starfað á Íslandi.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Framangreind ákvæði EES-samningsins munu falla niður milli Íslands og Bretlands. Launþegar frá Íslandi sem sendir eru til starfa í Bretlandi og vinnuveitendur þeirra þurfa að greiða gjöld til breska tryggingakerfisins í samræmi við bresk lög og reglur og atvinnuleyfi þarf væntanlega einnig að vera fyrir hendi í samræmi við bresk lög. Hins vegar geta þeir haldið áfram að falla undir íslenskar almannatryggingar að fullnægðum tilteknum skilyrðum. Þeir sem hyggjast starfa á Íslandi á vegum vinnuveitenda í Bretlandi geta ekki verið undanþegnir íslenskri löggjöf og þurfa því að greiða tryggingagjöld hér á landi og þurfa einnig dvalar- og atvinnuleyfi á Íslandi. Þá hættir útgáfa og móttaka A vottorða (SED/PD skjala) milli Íslands og Bretlands og útgefin vottorð munu falla úr gildi.

Lífeyristryggingar almannatrygginga

Núverandi staða

Í EES-samningnum er að finna ítarleg ákvæði um almannatryggingar sem ætlað er að vernda áunnin almannatryggingaréttindi við för fólks milli ríkjanna á EES-svæðinu. Meðal annars er unnt að nota tryggingartímabil frá öðru hvoru ríkinu upp að ákveðnu marki til að fullnægja skilyrðum fyrir lífeyrisrétti í hinu ríkinu. Þá ber að greiða áunnin lífeyri vegna örorku eða elli þótt lífeyrisþeginn hafi búsetu í hinu ríkinu.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Framangreind ákvæði EES-samningsins munu falla niður. Hægt verður að greiða þegar áunninn lífeyri milli Íslands og Bretlands á grundvelli útgöngusamnings EFTA-ríkjanna innan EES við Bretland.

Viðræður milli Íslands og Bretlands um framtíðarfyrirkomulag á sviði almannatrygginga standa nú yfir, m.a. um fyrirkomulag hvað varðar ávinnslu ellilífeyrisréttinda vegna þeirra er flytja á milli ríkjanna eftir lok aðlögunartímabilsins. Enn er óvíst hvenær þeim lýkur eða hvenær niðurstaða þeirra verður ljós.

Fæðingarorlofsgreiðslur

Núverandi staða

Almannatryggingaákvæði EES-samningsins gilda einnig um fæðingarorlofsgreiðslur, m.a. að unnt sé að nýta tryggingartímabil frá öðru ríkinu upp að ákveðnu marki til að fullnægja

skilyrðum fyrir bótarétti í hinu ríkinu og um greiðslu bóta þótt sá sem hefur áunnið sér réttindin sé búsettur í hinu ríkinu.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Framangreind ákvæði EES-samningsins falla niður. Á Íslandi mun þá gilda hið sama og um þá sem koma frá löndum utan EES-svæðisins.

Atvinnuleysisbætur

Núverandi staða

Almannatryggingaákvæði EES-samningsins gilda einnig um atvinnuleysisbætur. Meðal annars er unnt að nýta tryggingatímabil frá Bretlandi að ákveðnu marki til að fullnægja skilyrðum íslenskra laga um lágmarkstryggingatímabil fyrir bótarétti. Einnig er hægt að fara til Bretlands í atvinnuleit í tiltekinn tíma og halda atvinnuleysisbótum sínum á Íslandi á meðan með vottorði U2. Hið sama gildir um þá sem fá atvinnuleysisbætur greiddar í Bretlandi samkvæmt breskum lögum, þeir geta komið hingað til lands í atvinnuleit með vottorði U2.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Framangreind ákvæði EES-samningsins falla niður gagnvart Bretlandi. Þá hættir útgáfa og móttaka U vottorða (SED/PD skjala) til og frá Bretlandi og þegar útgefin vottorð munu falla úr gildi. Á Íslandi mun þá gilda hið sama um breska ríkisborgara og um þá sem koma frá ríkjum utan EES-svæðisins til Íslands.

Ökuskírteini

Núverandi staða

Í EES-samningnum er mælt fyrir um gagnkvæma viðurkenningu ökuskírteina. Það hefur í för með sér að íslenski ríkisborgarar sem búa í öðru EES-ríki, þ.m.t. í Bretlandi til loka árs 2020, þurfa ekki að afla sér þar nýs ökuskírteinis.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Við lok aðlögunartímabilsins falla þessar reglur niður. Verið er að ræða við bresk stjórnvöld um samkomulag um gagnkvæma viðurkenningu ökuskírteina. Enn er óvíst hvenær niðurstaða í þeim viðræðum mun liggja fyrir.

Mennta- menningar- og vísindasamstarf

Núverandi staða

EES-samningurinn gerir Íslandi kleift að taka þátt í samstarfsáætlunum Evrópusambandsins á margvíslegum sviðum til að mynda í mennta-, menningar- og vísindamálum. Bretar hafa verið einn helsti samstarfsaðili Íslands í slíkum samstarfsáætlunum, sérstaklega í mennta- og vísindasamstarfinu.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Viðræður standa yfir á milli Bretlands og ESB um áframhaldandi þátttöku Bretlands í samstarfsáætlunum ESB. Ef niðurstaða þeirra viðræðna verður að Bretland muni ekki lengur taka þátt í rannsókn- og menntaáætlunum ESB þarf að tryggja að áframhaldandi samstarf á þessum sviðum.

Vísað er til samantekta Mennta- og menningarmálaráðuneytisins og Rannís:

Áhrif Brexit á mennta- menningar- og vísindasamstarf: <https://www.stjornarradid.is/efst-a-baugi/frettir/stok-frett/2019/02/04/Ahrif-Brexit-a-mennta-menningar-og-visindasamstarf/>

Spurt og svarað: <https://www.erasmusplus.is/um/brexit/>

Hljóð- og myndmiðlun

Núverandi staða

Markmið reglna EES-samningsins um hljóð- og myndmiðlun er að koma á sameiginlegum markaði með hljóð- og myndmiðlun, þ.m.t. sjónvarpsútsendingar. Samkvæmt tilskipuninni er almenna reglan sú að EES-ríki hafa lögsögu yfir þeim fjölmiðlaveitum, þ.m.t. sjónvarpsstöðvum, sem hafa staðfestu í viðkomandi ríki. Leyfi til útsendinga í einu EES-ríki veitir heimild til að senda einnig út efni til annarra EES-ríkja.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Flestar sjónvarpsstöðvar sem sendar eru út hér á landi hjá íslenskum aðilum, svo sem Sýn og Símanum, eru í breskri lögsögu. Ef ekki næst samkomulag fyrir útgöngu Bretlands falla niður framangreindar heimildir til að senda efni frá Bretlandi til EES-ríkja. Ekki er þörf á sérstökum varúðarráðstöfunum sem stendur enda fellur það efni sem er sýnt frá sjónvarpsstöðvum með aðsetur í Bretlandi undir breskar reglur sem að efni til svipa til tilskipunar ESB um hljóð- og myndmiðlun. Einnig verður athugað með að Ísland gerist aðili að og fullgildi sjónvarpssáttmála Evrópuráðsins sem Bretar eru einnig aðilar að. Hann hefur ekki verið uppfærður eftir að gerðar voru breytingar á hljóð- og myndmiðlunartilskipun ESB á árinu 2007, en hefur engu að síður að geyma lágmarksreglur um vernd barna, bann við hatusorðræðu og um framsetningu auglýsinga.

Neytendavernd

Núverandi staða

EES-samningurinn inniheldur reglur um neytendavernd sem miða að því að neytendur geti treyst því að þeir njóti sömu lagalegu réttinda í viðskiptum yfir landamæri EES ríkja eins og þeir njóta samkvæmt reglum sem gilda í þeirra heimaríki.

Breytingar við lok aðlögunartímabilsins

Útganga Bretlands úr ESB mun þýða að ákvæði EES-samningsins um neytendavernd munu ekki gilda í viðskiptum við Bretland.

Neytendur sem versla í Bretlandi, sem lenda í vandræðum með vöru eða þjónustu, munu ekki lengur geta treyst á þá neytendavernd sem leiðir af EES-samningnum. Þeir verða í staðinn að reiða sig á bresk neytendalög.

Innra öryggi

Verið er að huga að ýmsum málum m.a. framsalsmálum, gagnkvæmri réttaraðstoð, málefnum hælisleitenda og innflytjenda, upplýsingagjöf um farþega og áhafnir í millilandaferðum, skiptum á lífkennaupplýsingum í löggæslutilgangi, skiptum á persónuupplýsingum í

löggæslutilgangi og vegna hryðjuverka og glæpa þvert á landamæri, öryggi upplýsinga, netöryggismál ofl. Ekki er talið nauðsynlegt að samningar/ráðstafanir á þessum sviðum liggi fyrir strax 1. janúar 2021.

Jafnframt er hugað að málefnum er varða dómsvald og viðurkenningu og fullnustu dóma í einkamálum. Íslensk stjórnvöld styðja við sjálfstæða aðild Bretlands að Lúganó-samningnum og eru reiðubúin að vinna að gerð tvíhliðasamnings við Bretland gangi þau áform ekki eftir.